

A photograph of a modern building interior. The space features a large glass facade on the left, revealing multiple levels. On an upper level, several people are visible: two standing and talking, and a group sitting at a table. The architecture includes large, light-colored stone columns and a dark, polished stone ledge in the foreground. The lighting is bright, with strong shadows cast across the glass and stone surfaces.

Schoolkeuze- motieven voor het voortgezet onderwijs

Een literatuurstudie

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksvragen	5
2 Schoolkeuzeprocess	7
3 Schoolkeuzemotieven	11
3.1 Afstand van de school	11
3.2 Brede scholengemeenschap of categorale school	12
3.3 Kwaliteit van de school	13
3.4 Sfeer	14
3.5 Schoolgrootte	16
3.6 Veiligheid	17
3.7 Samenstelling van de leerlingenpopulatie	18
3.8 Levensbeschouwelijke richting	20
3.9 Pedagogische richting	21
3.10 Overige onderscheidende kenmerken/onderwijsaanbod	22
4 Bronnen	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Uit de onderwijskaart van Rotterdam¹ blijkt dat een derde van de leerlingen uit het voortgezet onderwijs, die in Rotterdam Zuid wonen niet op Zuid naar school gaan. Concreet betekent dit dat elke ochtend ongeveer 1.800 middelbare scholieren uit voornamelijk kansrijke (welvarende, hoogopgeleide, autochtone) gezinnen de Maas overfietsen, van Zuid naar Noord. Daar bovenop fietsen dagelijks 2.000 leerlingen die op Zuid wonen naar scholen in randgemeenten. Deze leerlingstroom van Zuid naar elders leidt tot segregatie en daardoor kansenongelijkheid.

De ambitie van de gemeente en de schoolbesturen is om een gevarieerd onderwijsaanbod te bieden voor de huidige en toekomstige bewoners. Om dit te bereiken zal meer dan de helft van de middelbare scholen op Zuid de komende jaren een transformatie ondergaan. De vernieuwde scholen krijgen een specifiek profiel dat alle bewoners moet aanspreken.

Om een scholenaanbod te creëren dat alle doelgroepen aantrekt, is het belangrijk om inzicht te hebben in de schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen.

Aan het begin van het jaar (februari 2018) heeft OBI reeds een literatuurstudie uitgevoerd naar schoolkeuzemotieven van ouders. Deze literatuurstudie beperkte zich echter tot de schoolkeuzemotieven voor het primair onderwijs. Het doel van het huidige literatuuronderzoek is om inzicht te verkrijgen in het schoolkeuzeproces en de schoolkeuzemotieven voor het voortgezet onderwijs.

1.2 Onderzoeksvragen

1. Hoe verloopt het schoolkeuzeproces van ouders en leerlingen voor het voortgezet onderwijs? Zijn hierin verschillen tussen hoger en lager opgeleiden en tussen autochtonen en allochtonen?
2. Wat zijn de motieven/beweegredenen van ouders en leerlingen om te kiezen voor een bepaalde school voor voortgezet onderwijs? Zijn hierin verschillen tussen bovengenoemde groepen?
3. Door welk type schoolprofiel worden ouders - en in het bijzonder de kansrijke doelgroep- aangetrokken?

¹ Gemeente Rotterdam (2017). Masterplan Onderwijs. Bouwen aan de Toekomst. www.onderwijs010.nl/masterplan

2 Schoolkeuzeproces

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het keuze- en beslissingsproces voorafgaande aan de schoolkeuze voor een school voor voortgezet onderwijs verloopt. Ook wordt hierbij ingegaan op verschillen tussen hoger en lager opgeleiden en tussen autochtonen en allochtonen.

Schoolkeuzeadvies

De keuze voor een school voor voortgezet onderwijs wordt in belangrijke mate gestuurd door het advies van de basisschool. Hoe hoger het opleidingsniveau van de ouders is, des te hoger is vaak ook het schooladvies. Verder blijkt dat, ook als het opleidingsniveau van de ouders hoger is, de adviezen voor allochtone leerlingen een stuk achter blijven bij die voor autochtone leerlingen. Kortom: ongeacht het opleidingsniveau van de ouders krijgt een allochtone leerling minder vaak een HAVO/VWO advies.^{1,2}

Ouders willen het liefst een zo hoog mogelijk schooladvies voor hun kind en proberen hier soms invloed op uit te oefenen. Onder meer vanwege de negatieve beeldvorming wordt een VMBO advies door veel ouders als ongunstig gezien.³

Schoolkeuzeproces

Hoger opgeleide ouders zijn pro-actiever in het schoolkeuzeproces dan lager opgeleide ouders. Net als bij het basisonderwijs beginnen hoger opgeleide ouders eerder met de oriëntatie op scholen in het voortgezet onderwijs. Hoger opgeleide ouders beginnen zich vaak al te oriënteren na het advies van de leerkracht van de basisschool. Lager opgeleide ouders wachten daarentegen vaker de uitslag van de CITO-toets af.¹

Ook stellen hoger opgeleide ouders meer eisen aan de onderwijsinstelling en gaan derhalve een stap verder in het zoeken en vergelijken van scholen. Zij vertrouwen daarbij op hun eigen inzicht en bevindingen omtrent scholen. Lager opgeleide ouders zijn veelal niet bekend met de mogelijke kanalen waar men informatie over scholen kan verkrijgen. Zij maken een keuze op advies van derden.¹

In combinatie met het opleidingsniveau van de ouders speelt etniciteit eveneens een rol in de schoolkeuze. Lager opgeleide allochtone ouders zijn het meest passief en zoeken het meest bevestiging bij anderen, terwijl hoger opgeleide autochtone ouders het meest pro-actief zijn en vooral op hun eigen inzicht vertrouwen.¹

¹ Broeke, L. ten *et al.* Schoolkeuzemotieven (2004). Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

² Ladd, H.F. *et al.* (2009). Parental Choice in the Netherlands: Growing Concerns about Segregation. Sanford School of Public Policy. Duke University. University of Amsterdam.

³ Rodrigues, R.G. *et al.* (2018) Preparing to transition to secondary education: perceptions of Dutch pupils with migrant backgrounds, Educational Research, 60:2, 222-240.

Ook is er een duidelijk verschil tussen ouders van VMBO, HAVO en VWO leerlingen: ouders van VWO leerlingen overwegen bij de schoolkeuze meer scholen en letten op meer verschillende kenmerken van scholen.⁴

Gebruik van informatiebronnen

Belangrijke informatiebronnen zijn informatie van de basisschool, de scholengids en voorlichtingsmateriaal van middelbare scholen. Autochtonen raadplegen meer informatiebronnen dan allochtonen. Binnen beide groepen is er een effect van opleiding: hoe hoger de opleiding, hoe meer bronnen worden geraadpleegd.⁵

De open dagen van middelbare scholen zijn voor veel ouders en leerlingen de belangrijkste informatiebron voor de schoolkeuze. Vooral leerlingen van hoog opgeleide ouders, autochtone leerlingen, westerse allochtone leerlingen en leerlingen met een havo of vwo advies bezoeken relatief vaak in groep 7 al middelbare scholen.⁴ De indruk die op de open dag wordt opgedaan is van zeer groot belang in de uiteindelijke keuze voor een school.⁵

Hoe hoger de opleiding, hoe vaker men bij een school langs gaat, hoe vaker men een open dag bezoekt en hoe vaker men informatie van de website van scholen haalt.⁵ Hoe lager het opleidingsniveau van de ouders of het schooladvies van de leerling, des te minder scholen worden bezocht. Vooral VMBO-leerlingen bekijken relatief weinig scholen.⁴

Invloed van anderen

Hoewel allochtonen minder vaak met anderen praten over de schoolkeuze, hechten ze wel meer dan autochtonen waarde aan de mening van mensen die zij raadplegen. Lager opgeleide ouders gaan voornamelijk af op het advies van anderen. Met name lager opgeleide allochtonen volgen het advies van de leraar, buren en familie bijna altijd op. In hoger opgeleide gezinnen wordt er advies gevraagd aan de leerkracht, familieleden of vrienden. Dit advies wordt ter harte genomen, maar is niet bepalend.⁵

In een Rotterdams onderzoek onder leerlingen van groep 8 met een migrantenachtergrond blijkt dat de jongeren, naast zichzelf, de leerkracht en de ouders als de belangrijkste actoren zien in het schoolkeuzeproces. Daarnaast zijn vrienden en familie belangrijk hierin.⁶

Loting

In het geval van een loting zijn autochtonen hier vaker van op de hoogte dan allochtonen en binnen deze groep is men beter op de hoogte naarmate het opleidingsniveau stijgt. In Amsterdams een onderzoek geeft driekwart van de ouders aan hun kind ook aan te melden als er op een school geloot wordt. Allochtone respondenten zeggen vaker dat ze in geval van een loting hun kind dan niet zouden aanmelden en uit zouden wijken naar een andere school.⁵

⁴ Cohen, L. *et al.* (2012) Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

⁵ Broeke, L. ten *et al.* Schoolkeuzemotieven (2004). Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

⁶ Rodrigues, R.G. *et al.* (2018) Preparing to transition to secondary education: perceptions of Dutch pupils with migrant backgrounds, *Educational Research*, 60:2, 222-240.

Wie is de eindbeslisser

Over het algemeen nemen de ouders in overleg met het kind de eindbeslissing voor een school. In een Amsterdams onderzoek geeft de helft van de ouders aan dat de mening van het kind doorslaggevend is bij de keuze van een school. Weinig ouders kiezen voor een school waar het kind zelf niet naar toe wil.⁷ Dit is iets meer het geval voor HAVO en VWO leerlingen dan voor VMBO leerlingen. Hoe lager de opleiding, hoe vaker de ouder aangeeft dat de eigen mening beslissend is voor de uiteindelijke schoolkeuze.^{7,8}

⁷ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

⁸ Rodrigues, R.G. *et al.* (2018) Preparing to transition to secondary education: perceptions of Dutch pupils with migrant backgrounds, *Educational Research*, 60:2, 222-240.

3 Schoolkeuzemotieven

In dit hoofdstuk worden de belangrijke schoolkeuzemotieven voor een middelbare school besproken, waarna per motief wordt ingezoomd op de verschillen naar opleidingsniveau en etnische achtergrond van de ouders.

3.1 Afstand van de school

Omdat het kind niet meer gehaald en gebracht hoeft te worden, is afstand tussen school en huis minder belangrijk dan op de basisschool. Echter het blijft een belangrijk schoolkeuzemotief. Uit een Amsterdams onderzoek blijkt dat een toename van de afstand tussen huis en school met 1 kilometer gepaard gaat met een afname van de relatieve kans met ruim 30% dat een school wordt gekozen. Afstand blijkt een eerste selectie criterium te zijn voor de te overwegen scholen, en daarna ook een criterium in het ordenen van scholen naar aantrekkelijkheid.¹

Uit Amsterdams onderzoek blijkt verder dat ouders over het algemeen hooguit ongeveer 20 minuten fietsen acceptabel vinden. Ook is er een voorkeur voor het eigen stadsdeel, zodat het kind niet al te ver hoeft te fietsen en niet te vaak hoeft over te stappen met het openbaar vervoer. Ook voelt het veilig als de school in de eigen, vertrouwde buurt is.²

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

De afstand van school naar huis is voor laag en middelbaar opgeleiden belangrijker dan voor hoogopgeleiden. Leerlingen met een lage SES zijn sterker geneigd om een nabijgelegen school te kiezen.¹

Ook allochtonen laten zich, vaker dan autochtonen, leiden door de afstand vanaf hun huis. Dit geldt vooral voor de lager opgeleide allochtonen. Allochtone moeders vinden het vaak een beetje eng als het kind in een andere buurt op school gaat. Sommige allochtone meisjes mogen niet alleen over straat; zij worden gehaald en gebracht door één van de ouders of broers. Deze meisjes gaan vrijwel altijd naar een school in de buurt. Bij deze groep meisjes overschaduwet dit alle andere criteria, waardoor niet altijd een passende school voor het desbetreffende kind wordt uitgezocht. Het valt hierbij op dat de jongens uit het gezin vaak wel in een ander stadsdeel naar school mogen gaan.²

¹ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

² Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

3.2 Brede scholengemeenschap of categorale school

Een categorale school is een school waar maar één type van voortgezet onderwijs aanwezig is. Zo zijn er bijvoorbeeld categorale gymnasia. Dit in tegenstelling tot een brede scholengemeenschap, waar meerdere types van voortgezet onderwijs aanwezig zijn.³

Uit meerdere onderzoeken komt naar voren dat het type school (breed of categoriaal) een belangrijk kenmerk is waar in de schoolkeuze op gelet wordt.^{3,4,5,6}

Een belangrijke reden voor leerlingen om voor een brede school te kiezen, is dat het de mogelijkheid biedt om op te stromen naar een hoger niveau zonder van school te moeten wisselen.⁴ Eerder uitgevoerd onderzoek laat hierbij een eenduidig patroon zien: leerlingen willen wel kunnen opstroom (het is aantrekkelijk als er een hoger niveau op de school wordt aangeboden), maar leerlingen willen niet kunnen afstromen (hun eigen basisschooladvies moet het laagste niveau zijn dat de school aanbiedt). Een voor de hand liggende verklaring is dat leerlingen de mogelijkheid open willen houden om op te stromen naar een hoger niveau, terwijl zij het risico willen beperken om af te stromen naar een lager niveau.⁵

Voorkeur naar schoolniveau van het kind

Ouders en leerlingen van alle onderwijsniveaus waarderen het negatief als het eigen niveau het hoogste niveau is dat de school aanbiedt en waarderen het positief als het eigen niveau het laagste niveau is dat de school aanbiedt.⁵

Om bovengenoemde reden hebben ouders van leerlingen met een VWO advies vaker voorkeur voor een categorale school, terwijl ouders van leerlingen met een VMBO advies liever voor een scholengemeenschap kiezen.³ Vooral VMBO'ers en Havisten hebben behoefte aan brede scholengemeenschappen met daarop het hogere niveau dan het eigen niveau. Dit biedt het kind de mogelijkheid door te stromen indien een hoger niveau toch mogelijk blijkt te zijn.⁶

Er is hierin wel duidelijk verschil naar opleidingsniveau van de ouders: in geval van een HAVO-advies gaat bij lager opgeleide ouders de algemene voorkeur uit naar een scholengemeenschap met VMBO. Wanneer de HAVO in een later stadium te moeilijk blijkt, heeft het kind in dat geval nog de mogelijkheid een niveau te dalen zonder de school te moeten verlaten. Hoger opgeleiden hebben een voorkeur voor een school met VWO. De aanwezigheid van VWO maakt het makkelijker om van de HAVO naar het VWO door te stromen en zal het kind stimuleren het beste uit zichzelf te halen, is de gedachte.³

³ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeprocess van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

⁴ Cohen, L. *et al.* (2018). Schoolkeuze VO. Hoe kiezen Amsterdamse leerlingen een middelbare school? Amsterdam: Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS).

⁵ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

⁶ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

Bij de keuze voor VWO richt men zich vaak uitsluitend op scholengemeenschappen waar geen VMBO bij is aangesloten. De reden hiervoor is dat de VMBO-afdelingen vaak een hoog percentage allochtonen hebben en men bang is dat dit de sfeer van de school nadelig beïnvloedt.⁷

Het gymnasium wordt gezien als een specialistische vorm van onderwijs. In geval van een gymnasiumadvies geeft men dan ook vaak de voorkeur aan een zelfstandig gymnasium.⁷

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Allochtone ouders blijken vaker voorkeur te hebben voor een scholengemeenschap en autochtone respondenten voor een school met alleen HAVO, VWO of gymnasium. Dit laatste geldt ook voor ouders met een hogere opleiding. Binnen de groep laag opgeleiden hebben allochtonen vaker voorkeur voor een scholengemeenschap dan autochtonen.

Allochtone ouders denken vaker dan autochtone ouders dat hun kind beter zal presteren op een scholengemeenschap. Autochtone ouders denken vaker dat een scholengemeenschap de prestaties van hun kinderen negatief zal beïnvloeden. Ditzelfde geldt voor hoog opgeleiden en ouders met een hogere sociaal-economische status. Dit komt door het feit dat kinderen van hoger opgeleide, werkende ouders met een hoog inkomen die meestal van autochtone afkomst zijn, vaker een hoog schooltype geadviseerd krijgen. Als deze kinderen naar een scholengemeenschap gaan, komen ze in het hoogste schooltype terecht dat daar wordt aangeboden en er kan dus geen sprake zijn van positieve beïnvloeding van de prestaties door de aanwezigheid van hogere schooltypes. Deze groep heeft daarom vaker een voorkeur voor categorale VWO en gymnasium scholen.⁷

Leerlingen met laagopgeleide ouders en/of met een niet-westerse herkomst krijgen vaker vmbo-b/k adviezen dan andere leerlingen. Tegelijk maken verschillende leerlingen ook verschillende keuzes: zo kiezen vwo leerlingen met laagopgeleide ouders vaker scholengemeenschappen dan gymnasia terwijl dit voor vwo leerlingen met hoogopgeleide ouders juist andersom is.⁸

3.3 Kwaliteit van de school

Bij het voortgezet onderwijs is de kwaliteit van onderwijs een belangrijk schoolkeuzemotief, met name voor hoger opgeleide ouders.

In een Amsterdams onderzoek is aan ouders gevraagd een top 3 van de belangrijkste kenmerken van een school te maken op basis waarvan zij voor een school kiezen. Op één staat duidelijk de kwaliteit; ruim de helft van de ouders (54%) noemt bij zijn top drie de kwaliteitsreputatie van de school. Op de tweede plaats staat sfeer en op de derde plaats de sociale veiligheid.⁹

⁷ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

⁸ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

⁹ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

In een ander onderzoek, eveneens uitgevoerd in Amsterdam, is aan ouders gevraagd wat zij verstaan onder kwaliteit van een school. Bijna een kwart van de respondenten beschouwt een goede sfeer als het belangrijkste kenmerk van een kwalitatief goede school. Als belangrijk kwaliteitskenmerk wordt ook genoemd: goed onderwijs, goede leerprestaties van het kind, goede resultaten van de school en een goede begeleiding van en aandacht voor de kinderen.¹⁰

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Met name hoger opgeleiden vinden kwaliteit zeer belangrijk. Enerzijds worden beleidsmatige aspecten van scholen met betrekking tot spijbelen, veiligheid en lesuitval als zeer belangrijk ervaren. Anderzijds vindt men het aanbod en de inhoud van lessen erg belangrijk. Een aantal hoger opgeleide ouders heeft de slagingspercentages van scholen op internet opgezocht. Een hoog slagingspercentage wordt gezien als een bewijs dat het onderwijs op de school goed is. Andere ouders geven aan dat je kwaliteit eerder moet zoeken in kleine dingen, zoals creatieve vakken en huiswerkbegeleiding. Autochtone ouders noemen vaker dan allochtone ouders het idee dat de school het beste in het kind naar boven haalt als motief.¹⁰

Er worden enkele verschillen tussen ouders van kinderen met een verschillende herkomst gevonden. Ouders van autochtone kinderen vinden veiligheid en sfeer relatief vaker belangrijk, ouders van niet-westerse allochtone kinderen noemen vaker examenresultaten, extra uitdagingen en een gemengde school. Ouders van westerse allochtone kinderen noemen vaker dan gemiddeld dat de kwaliteitsreputatie van een school voor hen een belangrijk schoolkeuzemotief is.¹¹

De waardering voor een hoog gemiddeld eindexamencijfer van de leerlingen die in het voorgaande jaar eind examen hebben gedaan is het hoogst onder leerlingen met een havo/vwo advies en het laagst onder leerlingen met een vmbo advies.¹²

3.4 Sfeer

De sfeer op een school is voor veel ouders en leerlingen een belangrijk motief om voor een school te kiezen. Het blijkt dat de uiteindelijke keuze voor een school voor voortgezet onderwijs vaak wordt toegeschreven aan de 'sfeer'. Wat bepalend is voor die sfeer vinden ouders vaak moeilijk te definiëren. Het wordt omschreven als een gevoel dat men krijgt bij het binnengaan van een school: dat het kind zich prettig zal voelen op deze school.¹⁰

¹⁰ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

¹¹ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

¹² Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

In de literatuur komen de volgende aspecten van sfeer naar voren:

Intermenselijke aspecten

- o de omgang tussen leerlingen onderling
- o de omgang tussen leerling en leraar
- o de omgang tussen leraren onderling
- o de aanwezigheid van normen, waarden en respect.

Gebouwaspecten

- o het gebouw zelf (licht/ schoon/ kleurrijk/ vrolijk/ ruime lokalen)
- o de inrichting / meubilair van het gebouw (mooie spullen/ hele spullen/ veel spullen)
- o voorzieningen rondom de school (schoolplein: veilig/ groot/ begrensd/ faciliteiten voor de leerlingen).¹³

De indruk opgedaan tijdens de open dag is vaak de doorslaggevende factor bij de keuze voor het voortgezet onderwijs. Men omschrijft deze indruk als 'sfeer'. Wanneer de leerlingen die al op school zitten, duidelijk plezier hebben tijdens de open dag, wordt dit als een bevestiging ervaren dat het kind zich prettig zal voelen op school.¹³

Naast de uiterlijke kenmerken van de school (ruim, licht, verzorgd, kleur, schoon en goed onderhouden spullen) wordt de sfeer op de open dag voornamelijk bepaald door de leraren en de leerlingen. De manier van omgang van de leraren met de leerlingen wordt vaak goed bestudeerd. De band dient vriendschappelijk te zijn, maar het moet ook duidelijk naar voren komen dat de kinderen respect hebben voor de leerkrachten. Dit geldt met name voor allochtonen. Maar ook autochtone ouders vinden omgangsvormen belangrijk.¹³ Ook het gedrag van de leerlingen onderling op een open dag dient vaak als graadmeter. Men vindt het belangrijk dat de kinderen die al op de betreffende school zitten, vrolijk zijn. Het gevoel dat de kinderen plezier hebben op deze school, versterkt het idee dat het eigen kind het ook leuk zal vinden op deze school. Tot slot dienen de leraren uit te stralen dat zij onderling een goede verhouding hebben.¹³

De leerlingen op een school worden als belangrijk aantrekkelijk kenmerk genoemd én als belangrijk onaantrekkelijk kenmerk van een school. Als het gaat om aantrekkelijke scholen dan noemen leerlingen vooral dat zij graag naar een school gaan waar zij al wat leerlingen kennen. Daarnaast wordt genoemd dat er 'leuke leerlingen' op een school zitten. Als het gaat om de minder aantrekkelijke scholen dan noemen de leerlingen vooral dat er drukke leerlingen op een school zitten en dat de leerlingen niet aardig zijn tegen elkaar. Ook als leerlingen hebben gehoord of ervaren dat er op een school veel gevochten of gepest wordt dan is dit voor hen een belangrijke reden om niet die school te kiezen. Ook zijn er leerlingen die zeggen dat ze liever niet een school kiezen waar veel leerlingen roken of waarvan ze hebben gehoord dat leerlingen drugs gebruiken.¹⁴

¹³ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

¹⁴ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Er is een verschil tussen lager en hoger opgeleide ouders in de beoordeling van de sfeer en de kwaliteit: Lager opgeleide ouders letten bij de beoordeling van de sfeer primair op gebouwaspecten en secundair op intermenselijke aspecten. Enkel indien de sfeer van meerdere scholen evenveel aanspreekt, wordt op kwaliteit gelet. Hoger opgeleide ouders letten bij de beoordeling van de sfeer in gelijke mate op intermenselijke aspecten en op gebouwaspecten. Sfeer en kwaliteit bepalen samen de keuze voor een school.¹⁵ Voor allochtone ouders zijn gebouwaspecten belangrijker dan voor autochtone ouders.¹⁵

Ouders van HAVO/VWO leerlingen hechten relatief veel belang aan de sfeer. Ook letten autochtone leerlingen meer op de sfeer dan allochtone leerlingen. Laatstgenoemde groep laat zich meer leiden door wat anderen aanbevelen en op praktische zaken, zoals de afstand vanuit hun huis.¹⁶

Allochtone ouders hechten meer dan autochtone ouders aan de aanwezigheid van orde en discipline. Ze hechten veel waarde aan de verhouding tussen de leerlingen en de leraren. Zij merken op dat deze verhouding in Nederland naar hun mening vaak te gelijkwaardig en te vriendschappelijk is. Deze ouders zijn bang dat kinderen geen respect meer hebben voor de leraren en teveel vrijheid krijgen, waardoor de kinderen niet gewenst gedrag gaan vertonen. De aanwezigheid van orde en discipline op school wordt door hoogopgeleiden daarentegen beduidend minder vaak genoemd.¹⁵

3.5 Schoolgrootte

De grootte van de school kan een rol spelen bij de keuze voor een middelbare school. Vrijwel alle ouders geven de voorkeur aan een kleinere school.¹⁵

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Hoewel vrijwel alle ouders de voorkeur geven aan een kleinere school, lopen de argumenten die hiervoor gegeven worden uiteen. Er is hierbij sprake van een verschil in perceptie tussen allochtone en autochtone ouders.

Autochtone ouders geven aan dat zij bang zijn dat hun kind zich verloren zal voelen op een grote school. Zij hebben het idee dat de overgang van de beschermde omgeving van de basisschool naar een middelbare school al bedreigend genoeg is. Op een school met duizend leerlingen of meer, verwachten deze ouders dat het kind zich onprettig zal voelen.¹⁵

Allochtone ouders verwachten dat een grote school geen overzicht meer kan hebben over zoveel kinderen. Zij zijn bang dat er daardoor geen toezicht meer op ze wordt gehouden. In dat geval bieden tussenuren en uitgevallen lessen de kinderen alle vrijheid om te doen en laten wat ze willen. Deze ouders zijn bevreesd dat de kinderen zonder toezicht toegeven aan verleidingen zoals roken, winkeldiefstal en (voor de meisjes) rondhangen met jongens.¹⁵

¹⁵ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

¹⁶ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Autochtone ouders noemen vaker een niet te groot aantal leerlingen op school als schoolkeuzemotief dan allochtone ouders. Sommige lager opgeleide ouders ervaren een grote school juist als een pré. Het feit dat veel ouders de keuze voor zo'n school hebben gemaakt, impliceert dat het een goede school is.¹⁷

3.6 Veiligheid

Veiligheid is bij de keuze voor het voortgezet onderwijs een belangrijk schoolkeuzemotief. Evenals op de basisschool wensen ouders dat het kind veilig is op de middelbare school. Dit houdt in dat de school de kinderen goed in de gaten houdt op zowel fysiek als emotioneel vlak.¹⁷

Veiligheid bestaat onder meer uit de volgende aspecten: criminaliteit, agressie en een veilige verkeersroute naar school.¹⁷

Sociale veiligheid komt al jaren uit verschillende onderzoeken naar voren als belangrijk thema voor ouders tijdens de schoolkeuze. Wat ouders verstaan onder sociale veiligheid is niet helemaal duidelijk. Ruim een kwart van de ouders noemt het van belang dat zijn of haar kind zich veilig voelt op de nieuwe school en/of dat er niet gepest wordt. Een veilige school zonder geweld, vechtpartijen en drugs wordt belangrijk gevonden. Dit wordt door ouders van kinderen van alle niveaus belangrijk geacht.¹⁸

Verder blijkt dat de meest genoemde reden om een kind niet naar een bepaalde school te sturen de aanwezigheid van criminaliteit op de school is. De berichtgeving in de media is voor veel ouders van grote invloed op de gepercipieerde veiligheid van een school. Als een school regelmatig negatief in het nieuws komt, is dit een reden om niet voor een school te kiezen.¹⁷

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Twee kenmerken van een veilige school die vooral door ouders van HAVO/VWO leerlingen worden genoemd zijn: dat het kind zichzelf moeten kunnen zijn op school én dat men met respect met elkaar om moet gaan. Ouders van VMBO leerlingen noemen vaker dat een veilige school voor hen een school is zonder geweld en vechtpartijen en waar er goede controle en toezicht is.¹⁸

Criminaliteit op school wordt door Turkse en Marokkaanse ouders vaker als belangrijke factor in de schoolkeuze genoemd dan door autochtone en Surinaamse ouders.¹⁷

¹⁷ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

¹⁸ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

3.7 Samenstelling van de leerlingenpopulatie

Sociaal economische status

Zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs is de segregatie naar sociaal economische status hoog. Dit geldt vooral voor de segregatie naar opleidingsniveau van de ouders. De samenstelling van de leerlingenpopulatie verschilt duidelijk per school. Dit komt omdat leerlingen en hun ouders vaak voor een school met vergelijkbare leerlingen (en vergelijkbare ouders) kiezen: Leerlingen met lager opgeleide ouders kiezen vaak voor scholen/opleidingen met relatief veel leerlingen met lager opgeleide ouders. En leerlingen met hoger opgeleide ouders kiezen vaak voor scholen/opleidingen met relatief veel leerlingen met hoger opgeleide ouders.¹⁹ Leerlingen die zelf een lage sociaal-economische status hebben zijn op alle niveaus bereid om meer te reizen voor een school met een groter aandeel leerlingen met lage sociaal-economische status. Andersom geldt dit ook voor leerlingen met een hoge sociaal-economische status.²¹

De segregatie naar inkomen en etnische achtergrond is iets lager dan de segregatie naar opleidingsniveau, maar ook substantieel. De segregatie naar inkomen is de laatste jaren gestegen, terwijl de etnische segregatie daalt. Hoewel landelijk de segregatie naar opleidingsniveau van de ouders toeneemt, wordt deze segregatie in Rotterdam minder.¹⁹

Landelijk zien we dat vooral de hoger opgeleide ouders scheiden zich af. Dat gebeurt via de schoolkeuze: door te kiezen voor scholen met specifieke onderwijsconcepten, scholen waar alleen leerlingen met een vergelijkbare achtergrond op zitten of voor privaat onderwijs. De toename van conceptscholen en scholen met een bijzonder aanbod speelt daarbij een rol. Scholen met bijzondere onderwijsconcepten dragen sterk bij aan de segregatie, omdat ze veelal hoger opgeleide ouders trekken.¹⁹

Ook de leerlingen zelf hebben een voorkeur voor scholen met een hoog aandeel leerlingen uit de eigen sociale groep. Leerlingen moeten zichzelf thuis kunnen voelen en herkennen in de leerlingenpopulatie.^{20,21}

¹⁹ Inspectie van het Onderwijs. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2018). De Staat van het Onderwijs. Onderwijsverslag 2016/2017.

²⁰ Cohen, L. *et al.* (2018). Schoolkeuze VO. Hoe kiezen Amsterdamse leerlingen een middelbare school? Amsterdam: Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS).

²¹ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

Etnische achtergrond

Uit meerdere onderzoeken blijkt dat de verhouding tussen autochtone en allochtone leerlingen een rol speelt bij de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs ^{22,23,24}.

Veel ouders hebben de voorkeur voor een gemengde school die een afspiegeling is van de samenleving.^{22,23} In een Amsterdams onderzoek geeft bijna de helft van de ouders aan dat de leerlingenpopulatie een rol gespeeld tijdens de schoolkeuze. Dit geldt zowel voor autochtone als voor allochtone ouders. Voor ouders van een VMBO b/k leerling speelt dit relatief minder vaak een rol dan voor ouders van leerlingen met een ander basisschooladvies. In een toelichting geeft 40% aan dat ze graag een gemengde school voor hun kind willen, overige antwoorden zijn geen zwarte school (18%), geen witte school (8%) en 'een school waar mijn kind zich thuis voelt' (13%).²²

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Autochtone ouders vinden het belangrijker dan allochtone ouders dat de school bezocht wordt door kinderen met dezelfde achtergrond en cultuur als henzelf.²⁴

Schoolniveau

Ook het niveau van de leerlingenpopulatie speelt soms een rol bij de schoolkeuze.

Op sommige niveaus (vmbo-b, vmbo-b/k en vmbo-t/havo) zijn leerlingen bereid meer te reizen voor een school waar de gemiddelde CITO score van de instroom (op het niveau van de leerling) laag is, op andere niveaus (vmbo-t, havo/vwo en vwo) zijn leerlingen juist bereid meer te reizen voor een school waar de gemiddelde CITO score van de instroom hoog is. Een hoge gemiddelde score op het eindexamen van de leerlingen die in het voorgaande jaar examen deden (op hetzelfde niveau), wordt op alle niveaus positief gewaardeerd.²³

²² Cohen, L., Jong, I. de, Wouden, M. van der & Jakobs, E. (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

²³ Klaauw, B. van der, Oosterbeek, H. & Sóvágó, S. (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

²⁴ Hilhorst, J., Boers, E. & Steenbergen. J. (2007). Tegen de stroom in! Inzicht in motieven van leerlingen, ouders en docenten in Amsterdam Zuidoost bij de keuze voor een school voor Voortgezet Onderwijs. Amsterdam: Kennispraktijk Steenbergen.

3.8 Levensbeschouwelijke richting

Vrijwel alle ouders hebben een voorkeur voor een bepaalde denominatie, pedagogisch-didactische visie of bijzondere kenmerk en zijn bereid hiervoor (hun kind) verder te (laten) reizen. Denominatie is een belangrijk motief voor ouders bij de schoolkeuze, maar bijzondere kenmerken en pedagogische aanpak zijn in vergelijkbare maat ook belangrijk. Voor alle drie van de genoemde schoolattributen zijn er veel ouders die bereid zijn om hun kinderen desnoods een substantieel extra afstand te laten reizen om hun meest geprefereerde uitkomst te realiseren. Dit geldt ook voor de kinderen zelf. ²⁵

Het is echter niet zo dat alle ouders en kinderen even sterke voorkeuren hebben voor denominatie, aanpak en bijzondere kenmerken. Uit een onderzoek in Maastricht blijkt dat ongeveer 15% van de ouders niet bereid is hun kinderen meer dan 1 kilometer verder te laten reizen om hun meest geprefereerde denominatie te realiseren, en nog eens een tiende wil hun kinderen maximaal 2 kilometer verder laten reizen. Aan het andere uiterste zijn er ouders die bereid zijn om hun kinderen desnoods tientallen kilometers verder te laten reizen om naar een school te kunnen gaan die aan hun wensen voldoet. Zulke extremen komen niet vaak voor, maar na controle voor andere voorkeuren wil een kwart van de ouders hun kind desnoods meer dan 10 kilometer verder laten reizen dan strikt nodig is. Deze verschillen hangen samen met onder andere denominatie, regio, mate van geloof en opleidingsniveau van de ouders. ²⁵

Ouders met kinderen op Openbare en Protestants-Christelijke scholen zijn iets vaker bereid hun kinderen extra te laten reizen voor een school met de geprefereerde bijzondere kenmerken. Met name ouders met een voorkeur voor Gereformeerd en Reformatorisch onderwijs zijn relatief vaak bereid om hun kinderen ver daarvoor te laten reizen. Ook Protestants-Christelijke, Rooms-Katholieke, Algemeen Bijzondere, Evangelische en Vrije Scholen genieten een relatief sterke voorkeur. ²⁵

De voorkeuren van kinderen weerspiegelen vaak die van ouders, maar er zijn verschillen. Zo willen kinderen meestal aanzienlijk minder ver reizen voor hun meest geprefereerde denominatie. Gezien de grote afstanden die ouders bereid zijn hun kinderen te laten afleggen is dit wellicht niet zo verwonderlijk. Kinderen zijn in sommige gevallen echter toch ook bereid redelijk ver te gaan om hen voorkeur te realiseren, vooral wanneer Evangelisch, Gereformeerd, Reformatorisch of Openbaar onderwijs hun voorkeur geniet. ²⁵

²⁵ Allen, J., Bijlsma, I., Borghans, L. & Poulissen, D. (2016). Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs. ROA Rapport. ROA-R-2016/5. Universiteit van Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

3.9 Pedagogische richting

De pedagogische richting is slechts een geringe factor in de schoolkeuze. Pedagogische richting is maar voor een klein deel (10%) van ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs een motief. Indien men een voorkeur heeft voor een bepaald systeem (bijvoorbeeld Dalton of Montessori) blijkt dit echter in de praktijk ondergeschikt aan andere aspecten van een school, zoals sfeer en het percentage allochtonen.²⁶ Montessori en Daltononderwijs zijn over het algemeen geen reden voor een leerling om verder te willen reizen.²⁷

Ouders met een specifieke voorkeur voor basisonderwijs (bijvoorbeeld Montessori) blijven vaak vasthouden aan die voorkeur bij het voortgezet onderwijs. Kinderen die het basisonderwijs op een Montessorischool hebben genoten stromen dan ook vaak automatisch door naar de Montessorischool voor voortgezet onderwijs.²⁶

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Met name hoger opgeleide ouders hebben in de scholengids de verschillende systemen van onderwijs bestudeerd en kiezen eerder voor een conceptschool of school met een specifiek onderwijsaanbod dan laagopgeleide ouders.²⁶

Wanneer allochtone ouders bekend zijn met de verschillende pedagogische richtingen, beschouwen ze het veelal niet als een optie om hun kind naar zo'n speciale school te sturen, vanwege de zelfwerkzaamheid van de kinderen. Ook zijn scholen die Montessori of Dalton onderwijs aanbieden niet populair onder leerlingen met een lage sociaal-economische situatie.²⁶

Uit de Staat van het Onderwijs blijkt dat in Nederland het aandeel conceptscholen en scholen met een bijzonder onderwijsaanbod toeneemt, evenals het percentage leerlingen dat hier onderwijs volgt. Inspecteurs zien steeds meer tweetalig onderwijs, technasia/techniekscholen, vernieuwingsscholen en andere bijzondere profielen. De toename van conceptscholen en scholen met een bijzonder aanbod verandert de onderwijsmarkt. Deze scholen trekken vaak een specifieke leerlingenpopulatie. Mogelijk is dat een van de oorzaken van de toenemende inkomens- en opleidingssegregatie.²⁸

²⁶ Broeke, L. ten, Kieft, M. van de, Bosveld, W., Gerritsen, L., Koopman, C., Kuhnen, C. & Eijken, B. (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

²⁷ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

²⁸ Inspectie van het Onderwijs. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2018). De Staat van het Onderwijs. Onderwijsverslag 2016/2017.

3.10 Overige onderscheidende kenmerken/onderwijsaanbod

Indien meerdere scholen op alle punten die men belangrijk vindt voldoen, zijn er onderscheidende kenmerken van een school die de uiteindelijke keuze kunnen bepalen. In een onderzoek worden de volgende onderscheidende kenmerken genoemd:

- kunst en creatieve vakken
- sport
- tweetalig onderwijs
- vreemde talen (bijvoorbeeld Spaans, Chinees of Arabisch)
- godsdienst
- faalangst
- kinderen die speciale aandacht vereisen door een leerachterstand

Ook het aantal computers, buitenschoolse activiteiten en schoolreisjes werden vaak genoemd als onderscheidende kenmerken.²⁹

Verder blijkt dat in het ideale geval 42% van de ouders wil dat sport extra aandacht krijgt op de school van keuze en 29% noemt extra aandacht voor moderne vreemde talen (bijvoorbeeld Spaans, Chinees of Arabisch). Een kwart van de ouders noemt een van de volgende onderwerpen als extra aandachtsgebied op de ideale school: kunst, TTO (tweetalig onderwijs), muziek en techniek/technasium. Kenmerken die ouders belangrijk vinden, zijn echter vaak niet aanwezig op de definitief gekozen school. Blijkbaar zijn dit kenmerken die tijdens de definitieve keuze toch van ondergeschikt belang, of is het aantal scholen dat deze extra aandachtsgebieden aanbiedt gering.³⁰

Ook de leerlingen zelf vinden het belangrijk dat een school naast het reguliere programma een extra aanbod heeft. Er worden diverse extra vakken door leerlingen genoemd. Dit zijn vooral sport, kunst- en creatieve vakken en tweetalig onderwijs als extra aanbod dat de leerlingen aanspreekt.³¹

Wel blijkt uit een ander onderzoek dat leerlingen gemiddeld niet verder willen reizen voor een profielklas (sport, tweetalig onderwijs, muziek etc). Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er relatief weinig profielklassen zijn en dat de voorkeuren voor deze aspecten waarschijnlijk erg verschillen tussen leerlingen. Het merendeel van de leerlingen is niet geïnteresseerd in een profielklas en een kleine groep heeft een sterke interesse.³¹

²⁹ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

³⁰ Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

³¹ Klaauw, B. van der *et al.* (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

Verschillen naar opleidingsniveau en etniciteit

Ouders van HAVO en VWO leerlingen zeggen vaker dan ouders van leerlingen met een lager onderwijsniveau het belangrijk te vinden dat er op de school extra uitdagingen zijn voor leerlingen die meer kunnen en dat er een onderscheidend onderwijsconcept is. Ouders van VMBO leerlingen vinden het relatief vaak belangrijk dat er ondersteuning is voor leerlingen met dyslexie of andere leerproblemen, dat er extra kansen zijn voor laatbloeiers of leerlingen met taalachterstand en dat het een gemengde school is.³²

Voor VMBO ouders vinden sport een belangrijk kenmerk van een school en VWO ouders vinden het technasium aantrekkelijk.³²

De aanwezigheid van leermiddelen zoals computers wordt door allochtone respondenten vaker genoemd dan door autochtone respondenten.³³

³² Cohen, L. *et al.* (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

³³ Broeke, L. ten *et al.* (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

4 Bronnen

Allen, J., Bijlsma, I., Borghans, L. & Poulissen, D. (2016). Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs. ROA Rapport. ROA-R-2016/5. Universiteit van Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

Broeke, L. ten, Kieft, M. van de, Bosveld, W., Gerritsen, L., Koopman, C., Kuhnen, C. & Eijken, B. (2004). Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeprocess van Amsterdamse ouders. Gemeente Amsterdam: Dienst Onderwijs en Statistiek & Marketing Analysis & Research Eijken (MARE).

Cohen, L., Jong, I. de, Wouden, M. van der & Jakobs, E. (2012). Schoolkeuze VO. Gemeente Amsterdam. Bureau Onderzoek en Statistiek.

Gemeente Rotterdam (2017). Masterplan Onderwijs. Bouwen aan de Toekomst. www.onderwijs010.nl/masterplan.

Hilhorst, J., Boers, E. & Steenbergen, J. (2007). Tegen de stroom in! Inzicht in motieven van leerlingen, ouders en docenten in Amsterdam Zuidoost bij de keuze voor een school voor Voortgezet Onderwijs. Amsterdam: Kennispraktijk Steenbergen.

Inspectie van het Onderwijs. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2018). De Staat van het Onderwijs. Onderwijsverslag 2016/2017.

Klaauw, B. van der, Oosterbeek, H. & Sóvágó, S. (2018). Determinanten van voorkeuren voor VO-scholen in Amsterdam. Amsterdam: VU en UvA.

Ladd, H.F., Fiske, E.B. & Ruijs, N. (2009). Parental Choice in the Netherlands: Growing Concerns about Segregation. Sanford School of Public Policy. Duke University. University of Amsterdam.

Rodrigues, R.G., Meeuwisse, M., Notten, T. & Severiens, S.E. (2018) Preparing to transition to secondary education: perceptions of Dutch pupils with migrant backgrounds, Educational Research, 60:2, 222-240.

Schoolkeuzemotieven voor het voortgezet onderwijs

Een literatuurstudie

Annelies Bus

Annelies Bus (1975) is voedingskundige. Zij werkt sinds 2009 als onderzoeker bij de gemeente Rotterdam. Haar onderzoeksterreinen zijn vooral onderwijs, gezondheid en welzijn.

Annemarie Roode

Annemarie Roode (1960) is socioloog. Zij is sinds 1997 als beleidsonderzoeker werkzaam voor de gemeente Rotterdam. Haar werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het coördineren van onderzoek op het thema Rotterdams Talent en het doen van onderzoek op de gebieden onderwijs, arbeid en economie.